

KLÓPIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 évi utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaszállítását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 26.

A geszti sírboltban.

A mi halandó volt Tisza Kálmánban, az már mind sírban van. Sírban van a hatalmas elme, mely 15 éven át generálisa volt Magyarországnak. S a mint leszáll az éj, megjelennek a sírbolt körül azok, a kiket vele együtt temettek el.

Egy-egy szellem valamennyi. Részben már előbb elhunytak, részben csak most kerültek az örök nyugalomra, de most ott vannak mind a geszti sírboltban.

Megtértek a nagy ember poraihoz, a honnan kiindultak.

Miért nevezzük meg mind e szellemeket? Ismerjük jól mindannyian. Bihar-megyében születtek, itt nőttek nagygyá, innen hódították meg az országot. Ott követték az ősz vezért valamennyi csatájában s most követik az örök nyugalomba is.

Első a pozitív függetlenségi politika, melyet a régi határozati párt olyan fényesen tudott érvényesíteni addig, míg — Tisza volt vezére. A mint ő elhagyta az ellenzék, megszűnt a függetlenségi politika termékenyítő ereje is. Most nyugszik az ősz vezér mellett s könnyen megfér az örök csend birodalmában Tisza Kálmán többi felidézett szellembarcosával. Ott pihen a rendszer szelleme és még annyi más, a melyeket megnevezni fölösleges is, kellemetlen is.

Temetésnél kegyelettel mellőzi minden résztvevő a kellemetlen emlékeket. Távozik a mulandó test, távozzanak hát a kísértetek is és maradjon itt egyedül az, a mi e földön állandó Tisza Kálmánból!

És ez — emlékezete. Egy sírfelirat az egész.

Ez az emlékezet, ez a sírfelirat egy szívós magyar jellemet fog hirdetni, a ki kész volt mindenha feláldozni a czélnak mindent. Következetes volt a végletekig s ebben a mi következtelen társadalmunkban azért tudott oly hosszú ideig vezér maradni. Következetes volt egészen addig, míg ő vezette az eseményeket. Egyszer lett következtelen önmagához: mikor a nemzeti párt fúziója alkalmával bent maradt a pártban. Ekkor lett a generálispól igazán közlegény.

E sír fölött nagy tanulságot szívhathatnak magukba politikusaink. Megtanulhatják, micsoda nagy eredményeket lehet elérni Magyarországon, ha valaki következtelen, szívós, erélyes jellemmel lép a kormány rúdjá felé. S ma kétszeresen szükség van szívósságra, kitartásra, mert sokat kell pótolni.

Ha Tisza Kálmán szelleméből az ő szívós kitartása köztünk marad s alkalmazzuk azt az előttünk álló nagy feladatok megoldására, akkor áldás fog szállani a geszti sírboltra.

* * *

A temetés a fővárosban.

Alig mult el dél, már rajokban huzódott a közönség az egész városhól a Sándor-utca felé.

A rendőrség azonban idejében gondoskodott, hogy a küldöttségek és magas személyiségek jussanak a gyászházhoz. Elzárta Sándor-utczának a Muzeum-körut és a Szentkirály-utca közötti részét.

Két óra tájban érkeztek sűrű egymásutánban a küldöttségek. Feltűnt a biharmegyeiek mintegy 150 tagból álló impozáns küldöttsége, amely a gyászházzal szemben, a gyalogjárón foialt helyet. A miniszterek és a képviselők az országházban gyülekeztek s onnan vonultak a gyászházhoz. Széll Kálmán miniszterelnök gróf Apponyi Albert és Horánszky Nándor között haladt, mögöttük mentek Plósz, Széchenyi és Cseh Ervin miniszterek.

A megjelent notabilitások közül a következők neveit sikerült följegyezni: gróf Eulenburg Németország bécsi nagykövete, Wekerle Sándor, a legfőbb közigazgatási bíróság elnöke, gróf Dessewffy Aurél titkos tanácsos, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke, gróf Andrassy Tivadar, báró Eötvös Loránt, az Akadémia képviselőjében és számos főrend és képviselő. A muzeum-kertben és a rendőri kordon határán nagy közönség gyűlt össze, amely a gyászszertartás utcai képét kíváncsi érdeklődéssel kísértte.

A gyászszertartás pontban délután 3 órakor vette kezdetét. Az opera énekkarának gyászdala után Antal Gábor dunántuli ref. püspök lépett a ravatal mellé s meghatottságtól remegő hangon mondotta el gyászbeszédét, mely könnyekre indította a hallgatóságot:

*Mély gyászra hívott és résztvevő tisztelt gyülekezeti Szopioru meghatottság ül az arczokon. A gyászokorsó mellett a fájdalom érzése remegtet meg széles e hazában

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Az utolsó törökök Budapesten.

Irtá: Peisner Ignác.

Arra nézve, hogy kik voltak az 1686. után ujonnan épülő főváros első lakói, kik telepedtek le a még füstölgő romokon, tanulságos utbaigazítást ad az akkori háztulajdonosok lajstroma, melyet Rómer Pest számára összeállított. Mivel a telkeket ingyen vagy potom áron osztogatták, feltehetjük, hogy minden valamire való lakosnak megvolt a saját háza. A háztulajdonosok közt találunk megyei és városi hivatalnokokat nagy számban, orvosokat, gyógyszerészeket, de különösen sok kézművest, mint a kikre leginkább volt szükség a város ujjjára építéséhez és kiket különféle kedvezményekkel csábították a letelepedésre. De voltak a háziurak közt még szerényebb foglalkozású emberek is, olyanok, a kikre mai nap vajmi ritkán akadunk a házbirtokosok sorában. Ilyenek voltak a városi gulyás, a városi kapuőrök, a városi zenészek, az éjjeli őr, vanczellérek, egy ácslegény, egy napszámos, egy tanácsszolga, egy hid-szolga, egy pincze-szolga, egy »hamu-szedő.«

Aránylag legnagyobb számban voltak a háztulajdonosok közt a tisztviselőknél kivül az ácsok, lakatosok, asztalosok, korcsmárosok, kőművesek, szabók, szappanyosok, szűcsök stb. Az iparok közt találunk olyanokat meglehetősen számban, kik magyar ruhákat csináltak: szűcsöket, gombkötőket, magyar szabókat, magyar sapkacsinálókat, magyar szűrszabókat, csizmadiaikat, magyar szíjgyártókat stb.

A lakókat többször irták össze és így neveik fennmaradtak. Azok, kik ezt az összeírást végezték, nem tudtak magyarul, a miért is a magyar nevek iszonyuan elvannak ferdítve és sokszor alig ismerhetők fel. Így találunk ott Rómer említett összeállítására szerint a következő nevekkel: Atehs (olvasd: Ács), Ertochs (Erdős), Gentesczi (Gyöngyösi?), Kovacks (Kovács), Nagi vagy Naid (Nagy), Sabonosch (Szapanos), Schölecsi (Szöllősy), Schodos (Zsoldos) stb. A német nevek közt sok az összetett; ezeknek némelyike elég furcsán hangzik: Blutmacher, Brauns-Reitter, Grabwinkler, Hamel-Mayer, Jessewanger, Kropfscheck, Ledermüller, Pachschnider, Schuffermachert, Spiesslechner, Suchentrunk, Zschmenmayer stb. Egészen véve a legelső háztulajdonosok közt a nemzetiségek, a nevek után ítélve, a következőképen oszol-

tak meg: magyar 75, német 158, tót 12, rác 31, olasz 3; a német háziurak tehát a többieket összevéve még 37-tel multák felül.

Az idézett kutató azonban nemcsak a háziurakat írta össze, hanem az anyakönyvekből a pesti polgárság teljes névsorozatát állította össze. Talált pedig, megint a nevek hangzása után indulva, 468 magyar nevű, 285 német nevű, 116 szláv nevű, 23 latin nevű, 19 különféle nevű polgárt. E szerint a magyar nevek 25 hízával az összes polgárok felét teszik ki, míg a háztulajdonosoknál a németek a többieket összevéve még 37-tel fölülmulják. Ebből az következik, hogy a németek voltak a jómódúak, a polgárok, míg a magyarokból a szegényebbek teltek ki, munkások stb. De ezek a viszonyok gyorsan változtak, mert az első település éppenséggel nem bír az állandóság jellegével. Azok a szegény emberek, kik ingyen kaptak telket, hogy letelepedjenek, többnyire nem voltak képesek a telek adományozásához kötött feltételnek megfelelően, házat építeni, vagy ha fel is építették a házat, annyira eladósodtak, hogy rövid idő múlva a házon tul kellett adniok, vagy adósság fejében tőlük elvették. Innen van, hogy a tizegyolczadik század küszöbén már egészen más háztulajdonosokat találunk, mint tíz évvel

Legjobb

Legszebb

Legolcsóbb

férfi, női és gyermek **cipők**, legujabb divatu **férfi kalapok** és **fehérneműek** beszerzésére ajánljuk a már eddig is jó hírnévnek örvendő

Reichard áruháza céget,
 Fő-utczán.

Telefon sz. 207.

milliók szívét a csendes sóhajokban épügy mint a fájdalom élénkebb megnyilatkozásában bevallani lehet a nagy veszteségen kesergő próféta szavait: megszűnt a mi szívünk vidámsága, siralomra fordult a mi örömrünk, leesett a mi fejünk koronája. A nemzeti közélet széles rétegeiben e mély fájdalom és bánat ez őszinte megnyilatkozása azt jelzi, hogy bevégeződött egy magas czélokért, kitartó munkásságban, szigorú kötelességérzetben, Isten dicsőségére, a haza javára áldásosan folytatott, a nemzetnek, a királynak, az egyháznak és családnak egyaránt drága élet.

Ezután részletesen vázolta Tisza Kálmán politikai és társadalmi szereplését s a következőkben fejezte be beszédét:

»Indulj nagy utadra megdicsőült nagy halottunk, akinek a család földi dicsőség helyett Isten kegyelméből és a fény érdemeért mennyi dicsőség jutott már osztályrészedül. Nagy érdemeid, melyeket a haza és egyház ügyei körül lelkiismeretes kötelességteljesítéssel szerezted, nem lesznek az enyészet martalékai, sirod felett a nemzet, az egyház tisztelete, kegyelme és az elfogyhatlan, kiapadhatlan családi szeretet fog állandóan virrasztani. Amit a föld elismerést, méltánylást és kegyeletet nagy érdemeidért nyújthat, azt megadja az igazságos történelem és kedveseid szeretete, de teljessé teszi ezt megdicsőült lelkednek az igazságos és könyörűlő Isten az örökélet és boldogság hervadhatlan koronájával. Amen.«

Antal Gábor beszédjének befejeztével Széll Kálmán szalontai esperes mondott szép imát. A gyászszertartást befejezte az Opera énekharának gyászdala.

A gyászszertartás ezzel véget ért. A holttesttel este 11 órakor indult a különvonat Gesztre.

A külföld részvéte.

A gyász külföldön is széles körben részvétet keltett.

Vilmos német császár meglátogatta Szógyény-Marich osztrák-magyar nagykövetet s meleg hangon fejezte ki részvétét Tisza elhunyt felett s dicsőréttel emlékezett meg érdemeiről.

Ferdinánd bolgár fejedelem szintén rész-

vétét fejezte ki. Szófiából a következő távirat érkezett Széll Kálmánhoz:

Ferdinánd fejedelem, akit mélyen lesújtott az a veszteség, mely Magyarországot Tisza Kálmán elhunytával éri, fölkértem engem, tolmácsoljam Nagyméltóságod előtt őszinte részvételének kifejezését. Müller László, cs. és kir. követ.

A bécsi bajor követ, valamint gróf Bülow német kancellár szintén távirati uton kondoleáltak Széll Kálmánnál.

A geszti temetés.

Tegnap szerdán reggel tért meg őseihez a geszti sirboltha Tisza Kálmán.

A holttestet hozó vonat reggel 8 óra 47 perczkor, 10 percznyi késéssel érkezett meg Nagy-Szalontára. Utolsó útján igen sokan, országos nevű férfiak kísérték el a kiváló államférfi nyugvó tetemét. Ezzel a vonattal érkeztek báró Fejérváry Géza honvédelmi, Cseh Ervin horvát miniszterek, Wekerle Sándor a képviselőház és főrendibáz küldöttsége stb.

A nagyszalontai vasútállomáson dr. Beöthy László főispán fogadta az érkező magas személyiségeket s Nagy Márton főszolgabíróval és Fráter szolgabíróval intézkedtek, hogy az érkező vendégek a magán fogatokon eljussanak Gesztre s onnan vissza a szalontai állomásra.

A pályaudvaron Nagyszalonta polgársága nagy számban összegyülekezve várta az egykori miniszterelnök porait. Néhány percznyi pihenő után előálltak az odarendelt fogatok s miután a koporsót is kocsira tették, lassu menetben indultak utnak a geszti kastély felé.

A budapestieken kívül Nagyváradról, a környékről sőt a szomszédos megyékből is nagy számmal jöttek a deputátusok és magánosok, hogy lerójják kegyeletüket.

A koszorúk három kocsit megtöltöttek. A gyászoló családtagok a kirendelt uradalmi fogatokon vonultak be Gesztre.

Geszt község határánál a község lakossága megindultan fogadta a holttestet és a gyászoló családot.

A kastély egyik termét komor gyászpompába öltötték. A közepén levő ravatalra ráhelyezték a koporsót. A család és a vendégek jelenlétében imát mondtak felette. Ezután a szolgaszemélyzet vállaira emelte a koporsót s a gyászgyülekezettől kísérve levitte a családi sarkert elé, hol délelőtt 10 órakor vette kezdetét a temetés.

A gyásznének elhangzása után Szabó István geszti ev. ref. lelkész mondott megható imát. Utánna Széll Kálmán szalontai esperes búcsuztatta el a nagyszalontai egyházmegye nevében, a melynek az elhunyt hosszú időn át főgondnoka volt.

Végül a szoltár éneklése fejezte be a szomorú aktust.

A megjelentek szétesztlottak ezután s visszahajtottak Szalontára, honnan déli 12 órakor indult egy külön vonat Budapestre, a nagyváradiak pedig a délután fél 6 órai vonattal érkeztek vissza.

Országgyűlés.

A husvétii szünet előtt tegnap tartották az utolsó formális ülést. A pénzügyi bizottságnak a konverzióról szóló jelentése volt a napirendre kitűzve a pénzügyi bizottság két kisebb jelentésével egyetemben. A konverzióról szóló jelentést tulajdonképen hétfőn kellett volna tárgyalni, de a hétfői ülés Tisza Kálmán halála miatt gyászmanifesztációkkal telt el. Tegnap nem volt ülés az ünnep miatt, mára maradt a jelentés. A képviselők nagy része otthon, mindegyik a maga kerületében élvezte a husvétii vakációit, sokan mentek el Gesztre is, hogy a nagy halottnak megadják a végtisztességet. Tizenegy órára volt jelezve az ülés kezdete, de még fél tízenketőkor se volt jelen annyi képviselő, hogy az ülést a házszabályok értelmében megnyithatták volna. Végre is 25 képviselő jelenlétében Dániel Gábor megnyitotta az ülést. Neményi Ambrus a pénzügyi bizottság elnöke a fent említett javaslatokat s ezzel az ülés véget ért.

ezelőtt és néhány évtizeddel utóbb megint másokat. Mig a legrészletesebb háziurak közt legtöbben vannak: császári tisztviselők (23), lakatosok (10), ácsok és asztalosok (5—5), addig 1702-ben a császári tisztek helyett megyei tisztviselőket találunk tulsúlyban (számra nézve 9), továbbá kezdének szerepelni a kereskedők (6); néhány évtizeddel utóbb a korcsmárosok gazdagodnak és vesznek házakat, úgy hogy ekkor ők vannak a háztulajdonosok közt többségben. E változások egyszersmind a magyarság hátraszorítását eredményezik; 1720 körül Pesten a német lakosság háromszor akkora, mint a magyar.

Hogy melyek voltak a legfontosabb iparágak az újjáéledt Pesten, érdekesen mutatja a sorrend, melyet a városi tanács az 1697. év június hó 4-ikén tartott ülésében a czéheknek a körmenetekben, különösen az Urnapján való részvétele tekintetében állapított meg. A husz czéhnek a következő sorrendet kellett tartania: révészek, ácsok, kőművesek, asztalosok, lakatosok, üvegesek, kocsigyártók és kovácsok, szabók, gombkötők, szücsök, szijgyártók és nyergesek, mészárosok, molnárok, pékek, serfőzők, pintérek.

A mi Budát illeti, szintén birjuk az 1688 ban megtelepedettek névsorát. A nevek hangzása után itélve e megtelepedettek majd mind németek voltak; számban egyenlők voltak az olaszokkal és más idegenekkel. Felülnő sok, úgy mint Pesten, az iparos.

Pest és Buda polgársága a Lipót király által adományozott kiváltságlevelé szerint csak római katolikus lehetett; velük egyenlő jogokat csak

a görög katolikusok élveztek. A ráczoknak nevezett óhitűeket (görög nemegyesüiteket), kik már a török hódoltság idejében nagyszámban laktak mindkét testvérvárosban és Pesten is, Budán is templommal bírtak, szintén túrték. Még akartak telepedni Pesten a zsidók is, a kiknek érdekében a budaiak a város tanácsához folyamodást intéztek, kérvén, hogy a zsidók Pesten megtelepedjenek és kereskedést folytassanak. A tanács 1695. április 15-én tartott ülésében tárgyalta az ügyet és a kérelmezőket elutasította, azzal a megokolással, hogy a város elegendőképen van ellátva kereskedőkkel. A mely szigorúak voltak a zsidók irányában, épp oly erőlyesen utasítottak vissza minden kísérletet, melyet protestánsok és egyéb nem katolikusok tettek, hogy itt letelepedhessenek. Már a kiváltságlevelé adományozása előtt is távozásra kényszerítettek minden nem katolikusokat. Ezeket csakis átutazóknak tekintették és csak rövid ideig maradhattak a városban. A protestánsok azonban nem hagyták a dolgot annyiban, hanem számtalan kísérletet tettek arra nézve, hogy Pesten közös istentiszteletet rendszeresíthessenek. Az első kísérlet, mint Némethy Lajosnál olvassuk, már 1705-ben történt. Akkor a harminczadbeli kerület lakásán evangélikus istentiszteletet tartott; midőn azonban a város tanácsa ennek tudomására jutott, szigorú vizsgálatot rendelt el és az eljárást eltiltotta.

Igy tehát a testvérvárosok katolikus jellegét szigorúan megóvták és biztosították mind-

addig, míg az 1790/1. évi 26. és 27-ik törvény-cikk a valláseggyenlőséget mondván ki, a római katolikusok kiváltságának Budapestön véget vetettek.

A mi a ráczokat illeti, azok különösen Budán laktak nagy számban és a Ráczváros vagy Tabán egész rácz jellegű volt. Hogy mily nagy tömegben laktak Budát és ennek környékét, mutatja a következő, Ribianszky József által közölt eset: Az 1734-iki hadjárat után három újabb huszárezred felállítását határozta el a bécsi kormány; ezek egyikének szervezésére a karlóczai szerb érsek ajánlkozott. Az 1734. október 5-én Meszkó őrnagy a budai egyházi kerület szerbjeihez intézett kiáltványt, melyben őket felhívja a belépésre, emelve, hogy az ezred csakis szerb lesz, úgy szellemében, mint nyelvben, mint a hogy hivatalosan is »Illyrisch-raitzisches Husaren-Regiment« lesz a neve. Három hónap leforgása alatt harcra készen állott az ezred, melynek tulajdonosa a karlóczai érsek volt. A tiszteket az ezredes kivételével az érsek nevezte ki. Parancsuoka Jambrikovics Sándor ezredes volt. A legénység zöld dolmányt, vörös nadrágot viselt s álbomási helyük Buda volt, a hol azonban oly garázdán viselték magukat, hogy lopás és gyilkosság napirenden volt. Végre a hadügyi kormány is megsokalta a békében vitézkedő latorságot s 1739-ben feloszlatta a rácz-huszárok ezredét. A budai lövöldében érdekes kép van, mely azt ábrázolja, hogy mikor József császár halála után a szent koronát

A dél-afrikai békegalambok.

Szállnak, szállnak a békegalambok Dél-Afrikában egyik ellenséges táborból a másikba s egyre nagyobb valószínűséget nyer az a feltevés, hogy a békegalambok meg is hozzák az igazi békét abban a vértől, könnytől áztattott országban. Ugy látszik, mindkét fél elérkezettnek látja az időt, hogy a nyugalmat visszaadja önmagának.

Az angolok régen belátták már, hogy olyan elszánt, vitéz néppel, mint a búrokkal, igazságtalan hadjáratot sikeresen végezni lehetetlen.

A búrok pedig, akik életüket és vérüket készek voltak mindig áldozni a maguk igazáért, belátták, hogy valami aranyhidat mégis csak kell építeniök az angoloknak a »tisztességes« visszavonulásra. Az angoloknak csak az a feladatuk most, hogy a zászló becsületét, úgy a hogy megmentésék.

A búrok még most sem hajlandók függetlenségükből akár egyjöttányit is feláldozni, de bizonyos, hogy a függetlenséget nem érintő engedelmekkel megakarják könnyíteni az angolok helyzetét. Közülük két és fél esztendei háboruszkodás alatt, egy számban tulnyomó ellenség ellen a búrok fényes hadi tetteket, az ókor népeihez hasonló hősiességgel a világ csodálatát és bámulatát vívták ki. Tábornokaik a hadi tudomány színvonalán állanak. Harczaikat egyik győzelem a másik után jelzi.

Az utolsó nagy haditett, a mely egyszerűsint amint látszik, a háboru utolsó csatája volt, a Delarey búr tábornok nevéhez fűződik és a búrok dicsőségét jelenti. Hiába ámtják magukat az angolok azzal, hogy hisz a búrok kezdeményezik a békétárgyalásokat, minthogy ők küldtek parlamentaireket az angol táborba. Nyert csata után, amikor a búrok tönkrevettek egy angol hadosztályt, elfogtak és nagylelkűen ismét szabadon bocsátottak egy előkelő angol hadvezért, semmi okuk sincs a fételelme, vagy meghátrálásra. Ok az országnak visszaakarják adni a békét, a nyugalmat, miután függetlenségüket kivívták. Az angol nagyzás hadd teljék be azzal, hogy a búr parlamentairek kezdték meg a békealkudo-

zásokat. Odahaza Angolországban mindenfelé hirdetik majd, hogy az angol becsületet Transzvál területén megmentették, mert a búrok kérnek békét. De azért mindenki tudja, hogy a búr függetlenség eszméje győzedelmeskedett, az angol fegyverek pedig csufos verességet szenvedtek.

Bravurjainak áldozata.

Surmuzza Augustin egyszerű gyári munkás volt, józan életű, engedelmes, de szeretett életveszélyes, vakmerő bravurokat csinálni. Pár hónapja, hogy Galiczia Kombarni helységéből Nagyváradra jött s a *Moskovits* Mór és fia czégnél kapott alkalmazást. Rövid idő alatt hírnévre tett szert kollégái előtt vakmerő tetteivel, melyeket a gép körüli követett el. Életveszélyes dolgokat mivelt, pedig mint emlegette, négy tagu család vár tőle kenyeret, kiknek rendszeren el is küldte hazájába keresetének felét. Vakmerő bravurjaiért felebbvalói gyakran meg is dorgálták s figyelmeztették a veszedelemre, de eredménytelenül.

Legutóbb a szeszűző I-ső emeletén volt alkalmazva, s e hó 23-án, vasárnap virradóra azon parancsot kapta *Kmeteg* Ignác ügyeletes segéd-szeszfűzőtől, hogy a légszivattyu működését szüntesse be. *Surmuzza* újabb bravuron törve fejt, ahelyett, hogy a II. emeleten levő transmissió tengelynél foganatosította volna a parancsot, az I. emeleti kerékről kézzel lekapta a szíjat. Ez sikerült ugyan neki, de a még mindig mozgásban levő szíj magával rántotta őt a II. emeletre, a transmissió tengelyszíjai közé, hol *halálra szűzódott*.

A szerencsétlenség pillanatában senki jelen nem volt s így minden segítség nélkül a még mozgó kerekek játékává lett, melyek a felismerhetetlenségig összeroncsolták. A már holtra vált *Surmuzzát* *Gardovics* Flórián találta meg a kerékszíjak közt.

Az azonnal értesített rendőrségtől *Baranyi* biztos a helyszínére ment s reggeli 8 órakor, kevéssel később, megjelentek a helyszínén *Vámosy* Mihály kir. ügyész *Ember* Géza vizsgálóbíró, *Papolczy* t. főkapitány, *May* és *Pozsonyi* mérnökök.

Szemlét tartottak a borzalmas színhelyen s megállapították, hogy a munkás *saját gondatlanságának és vélkes könnyelműségének lett áldozata*, felelősség senkit sem terhelhet.

A bizottság ezen véleményét a gyári munkások vallomásai is igazolták, kiknek több ízben fogadást is ajánlott vakmerő tettének keresztülvitelére.

A felismerhetetlenségig összeroncsolt hullát a temető hullaházába szállították, honnan minden bonczolás nélkül temetik el a szerencsétlen embert, kit messze idegenben 3 kis-koru árva és fiatal bánatos özvegy gyászol.

UJDONSAGOK.

A bibornok születése napja.

Nagyvárad nagynevű főpásztora dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok emlékezetes napot ül ma, amidőn munkás, áldásos életének 79-ik esztendejébe lép.

A születésnap évfordulóját ugyan nem szokták örvendetes napnak tekinteni az emberek, mert hisz azt jelenti, hogy — — — egy esztendővel megint öregebbek lettünk, — de a mi bibornok-püspökünk Ő Eminentiaja a Gondviselésnek azon ritka kegyeltjei közé tartozik, akik felett az idő észrevétlenül repül els akik testi és szellemi erejük teljes épségét csonkítatlanul megőrizték.

Aki ismeri *Schlauch* bibornokot, de a schematizmusból vagy lexiconból nem tudja, hogy a bibornok mikor született, az bizony alig hiszi el, ha mondják neki, hogy ma töltötte be életének 78-ik évét. Akár elragadó beszédeit hallgatjuk, akár az oltárnál látjuk őt végezni a szent functiókat, áldjuk a Gondviselést, hogy így megóvta az ő drága életét.

Adja Isten, hogy még sokáig üdvözölhessük őt így, hogy még számos éven át friss egészségben töltse be magasztos hivatását az egyház és haza javára.

haza hozták, a budai polgárőrség teljes egyenruhában, fegyveresen vonult ki elibe. Legszámosabb a ráczok legiója, utána következnek a görögök, németek s legutolsó sorban a magyarok.

* * *

A törökök Budán meglehetősen helyőrséget tartottak. Ha másfélszázéves uralkodásuk alatt nem is telepítettek ide mohamedán hitű polgári népességet, az idők folyamán az mégis felgyülemlett és elég tekintélyes számot ért el. A török katonatiszteknek és hivatalnokoknak voltak családtagjaik, hozzátartozóik; és akadt sok török, ki önként jött Budára, hogy itt szerencsét próbáljon. Mikor aztán Buda ismét keresztény kézre került, a törökök elhagyták ugyan nagyjából a várost, de egyesek kénytelen-kelletlen visszamaradtak. Eltekintve a fogásba esettektől, kik nagy számban voltak, agyok, gyermekek és asszonyok, valamint betegek maradtak vissza, kiket a férfiak gyors futás közben nem vihettek magukkal. Ezek a visszamaradt törökök a keresztényekhez képest oly elenyészőleg kevesen voltak, hogy eltűnésük, beleolvadásuk a többi lakosságba csak idő kérdése lehetett. Azért mégis évekig tartott, míg az utolsó mozlami hitű örökre lehunyta szemét: a törökök emléke még azután is sokáig tovább a keresztény lakosság közt.

Hogy a visszamaradt törököknek sanyaru volt a sorsuk, képzőható! Vae victis! Es itt régi ellenség legyőzéséről, régi gyűlölet ki-

elégítéséről volt szó. Sokat sanyargatta a török a jó magyar népet másfél század leforgása alatt; nem csoda, ha a magyar nem szivlehetette még legyőzött ellenség képében sem. A törökök, kiket rabszolgaságra vetettek, oly rossz bánásmódban részesültek nem ritkán, hogy Putanicz Ker. János esztergomi kanonok, ki 1690. óta pesti plébános volt, oltalmába vette szegényeket és az embertelen bánásmódot tanusító lakosokat a városi tanácsnak feljelentette, a mely őket méltó büntetéssel sújtotta. A tanács, mely akkor fenytő törvényszék is volt, többször tárgyalt ilyen eseteket. Így olvassuk az 1691. nov. 25-én tartott tanácsülés jegyzőkönyvében, hogy egy bormérő egy török leányt, azért, mert viz helyett pálinkát adott, megégetett, megszurtt és annyira megvert, hogy a szánandó teremtség a bántalmaknak áldozatává lesz, ha a plébános oltalmába nem veszi. Abból a korból származó feljegyzésekben olvassuk azt is, hogy a budai kórházban török gyermekek voltak elhelyezve; más helyen arról értesülünk, hogy Széchenyi érsek Budán nagy kórházat akar emelni a vár alatt, ott, a hol az árva és koldus török gyermekek tartatnak. A katonai hatóság mindjárt a budai vár visszafoglalása után a török rabok ügyében szigorú rendeletet bocsátott ki, mely magyar fordításban így szól: »Azok a török foglyok, kik munkára képtelenek vagy a kiket Budán bilincsek hiánya folytán a szökésben megakadályozni nem lehet, az asszonyokkal és a

8, 9—15 éves gyermekekkel egyetemben a mellékelt lajstromban (a mely nem volt megtalálható) fel vannak sorolva és mivel daczára a táborban történt publikációnak az egy és más részről fogva tartottakat elrejtik és kéz alatt elküldöztetik, Esztergom, Komárom, Győr- és Pozsonyba intézkedés ment, hogy az érvényes passzus nélkül ott fogva tartottak kézre keríttessenek és ide szállíttassanak.«

Az anyakönyvek tanúsága szerint 1690-től 1699-ig a pesti plébánián 20 törököt kereszteltek meg, köztük felnőtteket is, de többnyire asszonyokat és gyermekeket. Az ill-tő bejegyzések egyszerűen konstatálják, hogy pl. 1691. április 17-én egy 16 éves, török szülők-től nemzett leányt keresztelt Putanicz János plébános Katalinra; keresztapa Mechs Jakab nejevel.«

A török foglyok száma Budavár bevételekor hozzávetőleg hatezeret tett ki. Föltűnt közülök egy magas, deli alak, kit a magyarok, mivel félkarja hiányzott, Csonka bégnek neveztek; hajdan Nógrád várának volt parancsnoka; Budán mint Abdurrahaman parancsnok helyettese szerepelt. Csonka bég, kit a németek, alkalmasint a magyar elnevezést elferdítve, Zungenbergnek hittak, a várpalota védelmét a bajorok ellen vezette. Miután Abdi pasa az utolsó robamnál a bécsi kapunál elesett, ő még folyton vitézül helyt állott, de végre is körülfogták, megsebesítették és így meg kellett adnia magát. A szákmány szétosztásánál

Évnegyed kezdetén.

Mikor estefelé a szerkesztőségben összegyűlt az a kis gárda, a mely a *Tiszántúl* zászlaja alatt küzd a magyar nemzeti megizmosodásért, a keresztény igazságokért, a tiszta hamisítatlan magyaros szellemért, akárhányszor kétkedve vesszük kezünkbe a tollat.

Lesz-e gyümölcse fáradozásainknak? Fogjuk-e valaha eredményét látni annak a sok legyőzött nehézségnek, visszavert támadásnak, a melyet a *Tiszántúl* eddigi fennállása alatt csaknem szakadatlanul följegyezhetünk lapunk történetébe?

Nehéz a helyzetünk. Magyarország keleti részén egyetlen napilap a *Tiszántúl*, a mely az ősi erények nyomán követeli a haladást. Nem imádkunk idegen bálványokat, nem kereszük eszményképeinket külföldről vámmentesen behozott vagy alattomban becsempészett hazug jelszavakban. Azt akarjuk, hogy a magyar nemzeti szellem fejlődő fája hazai talajba ereszsze gyökereit és magyar erőből nőjön nagygyá. Azt akarjuk, hogy ez az ország *magyar* legyen s mert a magyarság sorsát a történelem igazságos bírászkodása szerint elválaszthatlannak látjuk a kereszténységtől, minden erőnkkel oda törekszünk, hogy — a jogegyenlőség nagy elvének sértetlen fenntartásával — az ország *keresztény* jellege, a társadalom keresztény szelleme erősödjék, mert kétségtelen, hogy ezzel a haza erősödik.

Természetes, hogy a mai kozmopolita áramlattal ellentétbe kerültünk ezekkel az elveinkkel. De mikor közel voltunk a csüggedéshez, visszaadta erőnk, lelkesedésünk a közönség.

Belátta Nagyvárad és Bihar megye közönsége, hogy elveink tiszták, küzdelmünk czéltudatos és méltó a pártolásra. Mellénk állt tehát akkor, mikor legelhagyottabbnak éreztük magunkat — és annyi akadály után ma a *Tiszántúl* nyolczadik évfolyamát futja.

Az új évnegyed előtt is bizalommal fordulunk a közönséghez, kérve továbbra is támogatását. Viszonzással azt ígérhetjük, hogy eddigi elveinkhez ezentul is hívek maradunk. A *Tiszántúl* marad az a következetes, magyaros, elhű és jól informált lap, a minőnek eddig a közönség megismerte és megszerette.

Csonka bég kilencz éves fiával együtt a királynak jutott. 1696. július 6-án Csonka bég fölvette Bécsben a keresztiséget, a melyben a Lipót József nevet nyerte. A király magyar nemességet adományozott neki és egy lovaszázad kapitányává nevezte ki; mint ilyen részt vett 1704-ben Savoyai Jenő herceg rajnai hadjárataiban. 1706-ban Olaszországban harczolt ezredével Franciaország ellen, a midőn is fogságba került. XIV. Lajos kiszolgáltatta Csonka bégét a portának; Konstantinápolyban azután a szultán parancsára zsákba varrta és a Boszporusba fullasztották. Lipót király, tekintve Csonka bég hadi érdemeit, nagy jószágokkal ajándékozta meg és kegyét utódaira kiterjesztette. A Seckenberg grófi család ő tőle származik. Csonka bég fia, Ferencz később báró és altábornagy lett és Bécs-Ujhely melletti jóságán tartózkodott legzűvesebben. Csonka karja ott látható czimerének a pajzsán. Az 1886. évi budapesti történelmi kiállításon Csonka bégnek egy egykoru arcképe volt kiállítva, a mely a mult század elejéről való festmény és a bégét huszártábornoki egyenruhában ábrázolja. E kép Bécs-Ujhely városának tulajdona.

A foglyok közt sok szép török nő is volt; ezek egyikéhez-másikához regényes történetek fűződnek melyek az irodalomban is hagytak nyomot. Legismeretesebb közülök az annak idején nagyon olvasott »Budavárának visszavételekor a keresztények fogságába esett egy Kártigám nevű török kisasszonynak ritka és emlékeze-

S hogy a prózai oldalát is megemlitsük a dolognak, lapunk előfizetési ára a következő:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	— — — —	16 kor.
Negyedévre	— — — —	4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	— — — —	20 kor.
Negyedévre	— — — —	5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	— — — —	24 kor.
Negyedévre	— — — —	6 »

A »TISZÁNTÚL« szerkesztősége és kiadóhivatala.

TAJÉKOZTATÓ.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium disztermében d. e. 11 órakor.
Apr. 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni sziveskedjenek.

* **Nagycsütörtök.** Az utolsó vacsorának, a legméltóságosabb Oltáriszentség szerzésének emlékeztetőt ulti ma a kath. egyház, azonban a gyászos idősakra tekintettel, nem fejt ki azt a pompát, a mely e napot megilletné, hanem más napon ad örömeinek kifejezést. A *székes-egyházban* ma az ünnepélyes szent misénél *Radnai* Farkas felsz. püspök olajat és kryzmát szentel. A szent mise után megmossa 12 apostolnak a lábát. A szent mise alatt a Glóriánál elmúlnak a harangok, jelképezvén a mély gyászt, melyet az egyház ulti. A 12 apostolt délben a bibornok gazdagon megvendégeli s megajándékozza. — Az *Orsolya*-zárdá templomában reggel fél 7 órakor szent mise és áldozás, melynek végeztével az Oltáriszentséget a templomból kiviszik; utána oltárfosztás. — A *premontrei*-rend templomában, valamint V. Venczén és a *Szent László* templomban reggel 9 órakor szent mise, oltárfosztással s délután Jeremiás siralmai.

tes történetei, melyeket némely különös feljegyzésekből magyar nyelvbe foglalt Bodóbaári és Nagylutsei Mészáros Ignác. (Megjelent 1772 ben).

Egyetlen török maradt közöttünk örök időkre, az is csak hamvaiban. Gül-babát értjük, ki a budai Rózsadombon porladozik immár kétszáz év óta, kegyelettel őrzött mecset árnyékában. Gül-baba nevéhez sokféle mouda fűződik. Újabb kutatások szerint mindebből csak annyi volna igaz, hogy azon a helyen egy szent életű embert temettek volna el, kinek neve Kel-baba, azaz »Kopasz-apa« volt; a kelből a nép csinált volna Gül-t, a mi rózsát jelent, a mely átalakítást az a körülmény segítette volna elő, hogy véletlenül a Rózsadombon temették el, vagy ott emeltek emlékére mecsetet.

Még egy törökről találunk Pest városának jegyzőkönyvében említést: ugyanis egy török házbirtokos utódja, ki gyermekkorában az osztróm alkalmával rabságba esvén, a keresztény hitre áttért, kérte a tanácsot, hogy atyjának házára, mely a Hatvani-utcában a volt Kliniká helyén állott, adja át neki; a tanács azonban ezt a kérelmet megtagadta és a kérelmezőt a kamara-igazgatósághoz utasította, minthogy a házat a város az igazgatóságtól kórházi czélokra megvette volt.

Tekintettel arra a körülményre, hogy az *olaszi-i* plebánia templom elbontása folytán az istenitisztelek a *premontrei-rend* templomában tartatnak meg, a közönség tájékoztatása végett a következők közlésére kértünk fel:

Tisztelettel tudatom buzgó hivesemmel, hogy a föltámadási körmenetet a régi szokáshoz híven, de a jelenlegi körülmények szerint, az utvonat változtatásával, szombaton esti fél 8 órakor megtartom. A körmenet a premontrei kanonok-rend templomából kiindulva, Uri-utcán haladva, a Fő-utca keresztelésével, a Bartsch-palota mellett, a Széchenyi-térre vezetetik, hol a fegyenczek megáldása után, a szokott kerülés megtételével, a Széchenyi-vendéglő mellett, a Fő- és Uri-utcákon keresztül visszatér a templomba. Az ezen utvonalon lakó tisztelt közönséget, illetve szerstett hivesemet ezennel felkérem, hogy ablakaikat, a körmenet tartama alatt, kivilágítani sziveskedjenek. Az Isten iránti szeretet találékony! Nvárad-Olasziban, 1902. március 25. *Dencs János*, esperes-plebános.

* **Örült gyilkos.** Válya József borsei tanítón hozzártatózói egy idő óta buskomorságot észleltek. Jóbarátjai szórakoztatni akarták s ezért a mult héten névnapja alkalmából tömegesen keresték fel. Válya látszólag örült barátainak s ott tartotta őket vacsorára. Vacsora után Válya József hirtelen felgrott, torkon ragadta a mellette ülő Kabos Antalt, fojtogatta, majd pedig egy nagy kést kapott fel az asztalról s azzal többeket megszúrt. Az örült embert akkor szigorú felügyelet alá vették s intézkedtek az iránt is, hogy elmeógyógyintézetbe szállítsák. Válya a szerencsétlen népnapi eset óta ismét csendesen viselkedett. Vasárnap délben a család együtt ebédelt a szerencsétlen emberrel, a kin ekkor ismét kitört az örülesi roham s ekkor a kenyérvágó késsel leszúrta 17 éves leányát. Vályát hűfőn bevitték az örültek házába.

* **A félmillió szegény lakomája.** Megemlékeztünk a ról a nagyszabású lakomáról, amelyet az angol király koronáztatása alkalmából fog adni félmillió szegénynek. Elképzelhető, mekkora gondot okoz ez a lakoma, London kerületi majorjainak ugyancsak fő a fejük, mikép vigyék véghez az óriási lakomát. Az egyik azt ajánlja, hogy a lakomát külön-külön körletenként rendezzék, a másik egy együttes, nagyszabású lakoma rendezését javasolja, amelyet a Hyde-parkban tartanának. A lakomát a koronázás után adják, még pedig praktikus s gazdasági szempontból rendezik ezt eképpen. A tribünök lebontása után visszamaradt deszkákat használják fel asztalok gyanánt. Sir Thomas Lipton, egy nagy vállalkozó czég feje rendezi a lakomát. A lakoma a következő fogásokból áll: Leves, halburgonyával, marhasült burgonyával vagy kelkáposztával s az elmaradhatatlan — rizspudding. Egy-egy személy menüje átlag egy koronába fog kerülni, kap azonkívül minden egyes szegény dőhányt s — egy emlék-érmet. Ha a Hyde-parkban rendezik a lakomát, akkor a király is meg fog jelenni közöttük. A szegények listájának összeállítására külön biztosokat küldtek ki, akik lelkészek közreműködésével állítják össze félmillió szegény nevét.

* **Az óbudai takarékpénztár.** O-budának egyetlen pénzintézete előtt ismét nyüzsgönek az emberek. A fölmondások ideje lejárt s a betevők most már tökéik teljes összegét követelik. Az intézet a tökéit kifizeti ugyan, de a kamatokat nem s az az oka az újabb nyugtalanságnak, a mely a különben csöndes óbudai kerület lakosságát izgalomba hozta. Majd három millióra rugó betétet mutat ki az intézet igazgatósága s ennek egy esztendei kamatja százhuszezer koronára rug. Ezt a tekintélyes összeget akarják most elvonni a betevőktől s a mint ennek O-Buda utcáin híre futott, az emberek csoportokba verődve, az

utczán tanácskoztak azon, hogy mitevők legyenek. Végre is többen ügyvédi segílyhez fordultak s pör utján akarják követelésüket érvényesíteni. Az eltűnt főkönyvelőnek, Adler Károlynak még mindig nincs nyoma. A rendőrség nem tudja, vajjon megszkötte a sikaszító és okmányhamisító főkönyvelő, vagy elemésztette magát. Németország egy kisebb helyiségéből tegnap levelet hozott posta az ó-budai takarékpénztárnak. A levélben egy külföldön barangoló borbélylegény azt írja, hogy találkozott Adlerrel, kit a lapokban olvasott szemlélyírás alapján menten felismert. Beszélgetett is Adlerrel, aki azonban észrevehette, hogy a borbélylegény gyanuba fogta, mert csakhamar eltűnt előle is. A takarékpénztár a levelet átadta Markovits Fucse rendőrtisznek, a ki Adler ellen a vizsgálatot vezeti, de a borbélylegény irásának fontosságát sem tulajdonit.

* **Névmagyarosítás.** A m. kir. belügyminiszterium Klein Ignác nagyszalontai illetőségű lakos, valamint kiskoru Sándor, Erzsébet, József és Jenő gyermekei családi nevének Kovács-ra kért átváltoztatását engedélyezte.

* **Halálozás.** Oszinte, mély részvétellel értesülünk egy munkás férfin: Weigl Róbert, a premontrai rend uradalmi főerdészének haláláról. Az elhunyt tagja volt Biharvármegye törvényhatóságának. Súlyos betegsége már régebben ágyba döntötte, míg hétfőn éjjel tizenegy órakor a halál megváltotta szenvedéseitől.

A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Weigl Róbertné szül. Borostyány Hermína a maga, úgy az elhunyt testvérei: özv. Ulrich Vilmosné, szül. Weigl Karolin, Weigl József nejevel és gyermekeikkel; Gerhard Oszkárné, szül. Weigl Mária, mint huga; Pollák Lajosné, szül. Ulrich Kornélia, úgy anyósa: özv. Borostyány Béla és neje; Marosy István és neje, szül. Borostyány Paula; Borostyány Zoltán és neje, Witt Sándor és neje szül. Borostyány Piroksa, valamint számos rokonok nevében is fájdalmas szívvel tudatják a legjobb férj, testvér, vő, sógor és rokonnak Weigl Róbert prépostsági főerdész, megyei bizottsági tagnak folyó hó 24-én, éjjel 11 órakor, élte 47-ik, boldog házassága 15-ik évében, hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 26-án, d. u. fél 5 órakor fog Pecze-Szent-Mártonban a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a peczeszent-mártoni róm. kath. sirkertben örök nyugalomra tétetni. Pecze-Szent-Márton, 1902. márcz. 25. Az örök világhosszág fényeskedjék neki!

Temetése tegnap délután, nagy részvétel mellett ment végbe Pecze-Szent-Mártonban. Nyugodjék békével!

* **Tetten ért tolvaj.** Kedden éjjel remek kis fogást csinált Friedländer József szabómester Kolozsvári-utca 6. sz. házának padlásán. Tolonc uton lévő Tolnai István nevű esavargót lopáson ért. A jeles firma ugyanis Gáva helyett városunkba jött s itt próbált szerencsét; azonban nem volt elég ügyes s zajos munkájával felébreszté a házbelleket s így most a rendőrség kosztján emékedhetik ügyetlenségéről.

* **Betörés a község házába.** Csepely község pénztárát vasárnap éjjel kirabolták. A betörők egyik társukkal Kuszli Tamás kisbíró a közsé házáról elcsalták a korcsmába. Kuszli távoztával a község háza felügyelet nélkül maradt. A betörők Bönyék Vincze, Gyirobi Tamás, Sebők Antal és Miklós Lajos odavaló legények. Miklós, aki lakatos, előre elkészítette a betöréshez szükséges álkulcsokat és a véletlennek köszönhető, hogy közel 6000 forinthoz nem jutottak a betörők. Ennyi pénz volt ugyanis a községi pénztárban. A pénztárszekrény zárjába az egyik álkulcs beletörtött s ez

meghíusította a szekrény felnyitását. A betörők erre az asztalfiókokat fölfeszegették és vagy 600 koronát magukkal vittek.

* **Csalás a főnyereményvel.** A csalásnak egy új, eddig nem igen ismert nemével szédeleg a fővárosban egy volt bankhivatalnok. A megnyerő külsejű fiatalember, a ki Beumel Lajos néven szerepel, a napokban megjelent egy Budán lakó özvegy uriaszonynál s miután bemutatkozott, ezeket mondta:

— A Hitelbank hivatalnok vagyok. Nagysád néhány évvel ezelőtt elzálogosított nálunk egy 1864-es államsorsjegyet. Ezt a sorsjegyet kihúzták 50 ezer koronával.

Az uriaszony persze megörült a váratlan hírek, melegen megköszönte a kedvező értesítést és a fiatalembert barátságosan betessékelte a szobába. Az urnő örömet a csaló csakhamar megzavarta.

— Nagysád a zálogjegye kamatait azonban nem fizette meg és a sorsjegye már elveszett. De ha nekem átengedi a főnyeremény husz százalékát, akkor keresztülviszem, hogy lefizeti a kamathátralékát, körülbelül 99 koronát és megkapja a sorsjegyet.

A fiatal embernek egyszerű őszinteséggel mondott szavai az urnő teljesen megnyugtatták és szinte természetesen tartotta azt is, hogy a fiatalember költségeit neki kell fedezni. Beumel Lajos kérésére menten átadott is neki 10 koronát; a fiatalember elment s nem jött el többé. Az urnő elment a bankba, ott a fiatalembert nem ismerik. Keresi a sorsjegyet s megtudja, hogy azt egy évvel ezelőtt kihúzták ugyan, ám csak 300 koronával, de az urnő már erre sem tarthat igényt, mert nem fizette meg kölcsöne kamatait. Az urnő kutatni kezdte a csalót, a ki ugyanilyen módon több helyen kicsalt magának 5—10—15 forintokat. Feljelentést még eddig nem tettek ellene.

* **Eljegyzések.** Waldmann Ödön, a polgári takarékpénztár tisztviselője eljegyezte Berger Mór helybeli kereskedő leányát Irénkét. — Weimann Géza, a budapesti mezőgazdasági iparrészvénytársaság tisztviselője eljegyezte Kecskemétről Szilágyi Zsigmond nagykereskedő kedves és művelt leányát Margitot.

* **Merénylet egy család ellen.** Füzesen Pakala Mihály vadházasságban élt özvegy Sinka Józsefnével, a kinek egy 14 éves fia és egy 16 éves leánya volt. Sinkáné vagyonos asszony, Pakala ellenben szegény dologkerülő, a ki legszívesebben a kocsnában tartózkodott. Sinkáné jó ideig tartotta pénzzel Pakalát, míg az árvaszék a gyermekek érdekében a vagyonkezelésre gondnokot nevezett ki. Pakala ettől kezdve durván bánt az asszonnyal és a gyermekekkel. Vasárnap este részeg fejjel tért haza és a feleségétől pénzt követelt, majd fojtogatni kezdte az asszonyt. A fiu és a leány anyjuk segítségére siettek, mire Pakala az asztalról felkapott egy konyhakést és a fiun néhány halálos szúrást ejtett. A leány kimenekült az utcára és segítségért kiáltott. Mire segítség jött, a gyilkos már Sinkánét is összeszurkálta. A fiu rövid halálküzdelem után meghalt. Pakalát elfogták és megkötözve vitték a község házára.

* Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő nagyobb nyeremények sorsoltattak ki:

400.000 koronát nyert 19958.
5000 koronát nyertek: 57139 73412 86288 94208.

2000 koronát nyertek: 1102 4077 8258 8467 13505 18061 20421 27922 31366 35526 37041 41451 42315 42662 51550 65603 67394 69123 73495 76226 83585 84802 88184 96455 96605 96802.

1000 koronát nyertek: 1022 2060 6081 6226 9669 10021 17569 18160 18840 25310 27216 31882 35235 40607 41763 44522 47937 51262 51332 52717 52750 53018 53910 55615 60219 61638 63405 73112 73114 76948 79056 80635 84183 85000 88573 92263 94253 96892 97814 99114.

500 koronát nyertek: 1742 1754 3721 6611 8013 10901 11028 12460 12527 13490 15344 16275 16543 16597 18421 18920 20977

13576 24454 26995 27700 32080 33188 33194 37601 38454 40824 41172 42000 44194 45189 47281 47465 49286 50242 50073 50320 51566 52228 52242 52773 53116 53396 56795 57216 57452 58365 58634 58638 60768 60898 62605 63808 54449 65820 65908 68195 70566 70579 70833 72984 75544 75616 75653 76336 79186 81105 8380 84352 86757 87268 89310 89942 90111 90820 91405 93064 95456 97645 99616.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **Eltűnt podgyász.** Madár Lázár szabómester Nagyszalontáról jövet 2 podgyászos ládáját az 1. számú hordárra bízta. Reggelijének elköltése után a hordár felkeresésére indult, kitől azonban a ládák egyike eltűnt. A ládában 2 darab takarékpénztári könyv és több értékes tárgy volt 1600 korona értékben. Madár Lázár az esetről jelentést tett rendőrségen, hol széles körű nyomozást indítottak.

* **Husvétra.** A közeledő Husvét ünnepe alkalmából felhívjuk a kitűnő süteményeket kedvelők figyelmét a már közel egy század óta fennálló Fuszek-czégre, amely renomirt hírnévnek örvend s kiváló készítményeivel általános elismerést vívott ki. Figyelmeztetjük olvasóinkat a jeles cégnek lapunk mai számában levő hirdetésére.

IRODALOM.

A Magyar Remekírók kiváló diszmű mely valóságos kincsesháza a magyar muzsa termékeinek, most rendkívüli kedvező feltételek mellett szerezhető meg. Olvasóink részére megkönnyítettük az előfizetést azzal, hogy megrendeléseket elfogadunk s készséggel juttatunk rendeltési helyére. Az 55 diszes kötet előfizetési ára 220 korona, amelyet havi 3 koronás részletben lehet fizetni. Az első öt kötetet azonnal megkapják az előfizetők. A nagybecsű munkát a legmeloegbben ajánljuk olvasóink figyelmébe. Bővebbet mai számunk hirdetése nyújt.

Igazságszolgáltatás.

Mire jó a korcsma?

Mnyercse Juon volna a megmondhatója, ha már régen el nem költözött volna a másvilágra Mnyercse Mikuláj keze által. Megemlékeztünk már az esetről, melyet a törvényszék mint esküdtbírótság még hétfőn kezdett tárgyalni s a mely három napi tárgyalás után tegnap ért véget.

Kedden délelőtt a tanukat hallgatták ki: 15-öt, továbbá a vaskohi körorvost dr. **Deák** Jakabot és dr. **Rednik** Jánost, valamint a nagyváradi kir. törvényszék orvosait dr. **Grósz** Menyhértet és dr. **Gerő** Sándort. Valamennyinek egybehangzó vallomásából és véleményéből az tűnt ki, hogy karácsony éjszakáján Mnyercse Mikuláj, Mnyercse Juont tényleg megölte. Csak az volt a kérdés, hogyan?

Tegnap történt a döntés. Reggel a vaskohi orvosok véleményét felülvizsgálat alá vették a nagyváradi orvosok, azután a kérdések megállapítására került a sor.

Baróthy Pál alügyész a szándékos emberölést látta fennforogni s erre alapította kérdését. Dr. **Krüger** Aladár védő ellenben csak halált okozó súlyos testi sértést látott az esetben s ily értelemben kért kérdést tenni az esküdtekhez. Együttal bevételni kérte a beszámíthatóság kifogásait is. A törvényszék a beszámíthatóság kifogásával együtt mind a két kérdést elfogadta.

A perbeszédnek során **Baróthy** Pál talpraesett, hévvel előadott hosszú beszédben kérte az esküdteket, hogy Mnyercse Mikuláj a szándékos emberölés büntetében mondják ki bűnösnek. A vádolt előzőleg elejtett szavaiból, fenyegetéseiből ezt valószínűnek látja; a teljes

bizonyosságot megadja az, hogy Mnyercse Mikuláj a megöltet többször hívta, menjen vele haza s mikor végre csakugyan ketten maradtak, megölte őt. Bebizonyítva látta a bűncselekményt abból is, hogy Mnyercse Mikuláj a tett elkövetése után rögtön hamis tanuk után nézett, védekezési rendszerét minduntalan változtatta s az orvosok véleményével, a szembesített tanukkal ellentétbe keveredett. Mindezek alapján kér indítványozott kérdése értelmében ítéletet.

Dr. Krüger Aladár védbeszédében kiemelte hogy a jelen esetben a vádlott védekezése nemcsak nem következetes, hanem pontról-pontra beigazolást is nyert a tanuk előadásai, az orvosok véleményei által. Lélektani alapon támogatta a vádlott azon állítását, hogy Mnyercse Juon kezdte vele a verekedést s ezt az egészet Mnyercse Juon bosszujára vezette vissza. Mnyercse Juon u. i. valamikor megbüntették erdei lopásért s ez alkalommal Mnyercse Mikuláj mint erdővéd volt a feljelentő. Mnyercse Mikuláj egész eljárása arra vall, hogy ő az elhunytal békében akart élni. A kritikus napon is már egyszer Juon kötött bele Mikulájba, Juon rugott be alaposan és Juon fenyegette meg Mikulajt azzal, hogy majd megtánczoltatja. Ugy a helyszíni szemle adataiból, mint az orvosok véleményéből a vádlott előadását megerősítve látja s ezért a szándékos emberölés vádját visszautasítani kéri.

Vádlott ha valamit elkövetett, az csak súlyos testi sértés lehet, a miről a második kérdés szól. Itt azonban a beszámíthatóság kizárása forog fenn azért, mert Juon Mikulajt megtámadta s így ez kénytelen volt védekezni, fölhevült állapota miatt pedig a kellő határokat meg nem tarthatta. Kéri védenca felmentését, legfeljebb azonban halált okozó súlyos testisértés miatt elítélését.

Ezzel a tárgyalás folytatása délutánra halasztatott.

Délután az ügyész válasza, a védő viszonzválasza és a ritka szabatos elnöki resumé után az esküdtek visszavonultak tanácskozásra s rövid idő múlva kihirdették az eredményt. E szerint Mnyercse Mikulajt halált okozó súlyos testi sértés bűntettében mondták ki vétkesnek s ennek alapján elítélte a törvényszék a vádlottat hét évi fegyházbüntetésre, súlyosító körülményül számítván be azt, hogy már egyszer súlyos testisértésért büntetve volt.

A védő a 92. §. nem alkalmazása miatt semmisségi panaszszal élt.

Az érdekes tárgyalás után úgy az ügyésznek, mint a védőnek sokan gratuláltak érdekes jól átgondolt beszédekhez.

Kinevezések a törvényszéknél. Ritók Zsigmond, a nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe dr. Csorna Dezső ügyvédjelöltet díjas joggyakornokká és Debreczy Géza végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjas joggyakornokká nevezte ki.

Megszűnt sajtóper.

A Somogyi-Kaczér sajtóper beszűntetése ügyében vettük a következő nyilatkozatot:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Kaczér Vilmos ellen Somogyi Károly ur és Nagy Borbála urhölgy nevében benyújtott sajtóper hírlapilag regisztráltván, kötelességem a következőket kijelenteni:

A színház vezetése és igazgatása fölötti kritika szabadságát — legyen az bármily elfogult, avagy rosszindulatu — korlátozni nem akarván, Kaczér ur támadásainak csupán ama részeit inkrimináltuk, amelyekben személyes támadást láttunk fennforogni.

A panasz benyújtása után a »Színházi Újság« megszűnván s Kaczér ur Nagyváradról elköltözvén, hírlapíró kollegák intervenciójára beleegyeztünk az ügy békés elintézésébe. Kaczér ur nyilatkozatában elismerte, miszerint a támadások alapjául szolgáló tények téves információkon alapultak, — azok felett sajnálkozását fejezte ki — és kötelezte magát — mi-

helyt módjában lesz, — a személyes bocsánatkérésre.

Bosszuvágy sohasem vezérelt bennünket s a bírói ítéletben kiszabott büntetésnél, nemesebb és szebb elégtételnek tartottuk a sértő fél részéről önként felajánlott nyilatkozatot, melynek folytán a sajtóper beszűntettük s illetve a f. hó 24 re kitűzött tárgyaláson nem jelentünk meg.

Kiváló tisztelettel a Szerkesztő ur
készséges szolgája

Dr. Fodor Gyula,

a »Szigligeti-Színház« ügyésze.

Királysértés. A kuszantmártoni képviselőválasztáson kemény küzdelem folyt a függetlenségi és a kormánypárti választók közt, a kik amazokba belekötöttek és így egy kis parázs verekedés támadt. Csendőrök léptek közbe s persze nagy lett a zaj. E közben a választók egyike Burkhardt Pál nagyot káromkodott és szidta a csendőrök miatt a hatóságokat, majd a király személyét is sértő szóval illette. Burkhardtot azért, hogy a királyt megbántotta, följelentették s a törvényszék tegnap királysértés czimén nyolcz napi fogházat mért reá. Enyhítőnek vette a bírósága választás nyomán támadt izgatott hangulatot. Az ítélet jogerős.

SZÍNHÁZ.

Boszorkányvár. Székely Irén diadalmos darabjában ketten is mutatkoztak be tegnap: Szathmáry Arpád és T. Pogány Janka. Mind a ketten a társulatnak használható tagjai lesznek. Szathmáry Arpád Kányavárijánál jobbat is láttunk már, de legalább eredeti felfogással dolgozott. T. Pogány Jankának pedig elég kellemes a hangja s ezzel provokált sok tapsot és kihívást.

REGÉNY-CSARNOK.

Az orvos és betege.

Irta: Conan Doyle.

8.

Sherlock Holmes jóslata csakhamar tragikus módon teljesült. Másnap reggel, fél nyolcz felé, mikor még alig szürkült, egyszer csak felébredtek s Holmest hálókabátban az ágyam mellett látom állani.

— Kocsi vár ránk az ajtó előtt Watson, — szólt hozzám.

— Mi baj van?

— A Brook-utcai dologról van szó.

— Valami új fordulat.

— Ugy látszik. — Holmes kinyitotta az ablakot. — Nézz ide — egy papírlap, rajta plajbászszal hamarosan odakenve: »Az istenért, jöjjenek gyorsan! — Trevelyan.« — Barátunk, a doktor, rettenetes izgalomban írhatta e pár szót. Készülj föl, öregem, ez a cédula valósággal segegykiáltást jelent.

Körülbelül egy negyedóra múlva az orvos lakásán voltunk. Rémtűl arczzal rohant elénk.

— Micsoda dolog ez! — kiáltott mind a két kezét fejéhez szoritva.

— Mi a baj?

— Blessington megölte magát.

— Valóban?

— Igen, ma éjjel felakasztotta magát.

A doktor előremert s mi követtük őt a várószobájába.

— Szinte meg vagyok dermedve az ijedségtől. Alig tudom már, mit csinálok! — szólt kétségbeesetten.

— A rendőrség már itt van, fenn a szobában.

— Mikor vették észre a dolgot?

— A szobaleány minden reggel egy csésze teát visz fel Blessingtonnak. O látta először a halottat, mikor reggel hét órakor a szobába lépett. Blessington a menyezeten levő szögbe akasztotta a kötelet, melyen rendszeren a nagy lámpa szokott lógni, aztán nyakára tette a kötelet és leugrott ugyanarról a ládáról, melyet tegnap nekünk megmutatott.

Holmes mélyen elgondolkozva állt előttünk.

— Ha megengedi — szólt végre — megnézem a szobát odafönn. Magam szeretném látni a tényállást.

Fölhaladtunk a lépcsőn s a doktor is velünk jött.

Mikor a hálószobába értünk, irtózatossá látvány tárult elénk. Blessington, ki kötélén lógva himbálódott, alig hasonlított emberaiakhoz. Nyaka természetellenesen meg volt nyulva, mint egy megkoppasztott tyuké s ezzel ellentétben teste annyival puffadtabbnak és alakatlanabbnak látszott. A holttest mellett erélyes külsejű rendőrtiszt állott, a ki jegyzeteket csinált a könyvecskéjében.

— On az, Holmes ur? — szólt mikor barátomat meglátta — igazán nagyon örülök.

— Jó reggelt Lanner, — válaszolt Holmes. — On ugy-e, nem fogja azt gondolni rólam, hogy hivatlanul tolakodtam ide. Tud-e valamit arról, a mi megelőzte ez a szomorú véget?

— Tudok, elmondtak egyet-mást.

— Van már valami nézete róla?

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Temesvári ügyvédek a törvényszék ellen.

Temesvár, márcz 26. (Saj. tud. táv.)
A temesvári kir. törvényszék eljárása, melyet a tömeggondnoki állásoknál követett, nagymérvű visszatetszést szült az ügyvédi kamara előtt, kik legutóbb tartott értekezletükön el is határozták, hogy a bíróság hivatalos megkereséseire mindaddig nem válaszolnak, míg a jelen ferde állapotokon változtatva nem lesz. Az ügyvédi kamara egyidejűleg fel is kérte tagjait, hogy az ügy tisztázásáig ne fogadják el a fölajánlott tömeggondnokságot.

Rhodes Cecil meghalt.

Budapest, márcz. 26. (Saját tud. táv.)
Mint egy Fokvárosból érkezett szűkszavu távirat jelenti, Rhodes Cecil, a délafrikai aranykirály, ki a búr háboru tulajdonképpen előidézője volt, — ott ma meghalt.

A varsói kémkedés.

Páris, márczius 26. Puzyrewski orosz tábornok tegnap este Nizzából Párisba utazott. A »Matin« jelentése szerint Puzyrewsky Párisban tanácskozni fog Pendevec vezérkari főnökkel és a vezérkar más tagjaival. (M. T. I.)

A wakefieldi parlamenti választás.

London, márczius 26. a wakefieldi parlamenti választáson a felsőházba meghívott lord Milton liberális unionista helyébe Brotaerton konzervatív jelöltet választották meg 2960 szavazattal. Suavden liberális jelölt 1969 szavazatot kapott. Milton 1890-ben ellenjelölt nélkül. 1895-ben pedig a liberális ellenjelölt ellenében 699 szavazatnyi többséggel győzött. (M. T. I.)

Spanyolországból.

Madrid, márczius 26. A törvényhozást április 2-ára hívták össze. A kormány jelöltje a kamara elnökségére Armijo képviselő. A minisztertanács szombaton a spanyol bankról szóló módosított törvényjavaslattal és a munkaminiszterium létesítésének kérdésével foglalkozni. (M. T. I.)

A búr békeakció.

Pretória, márczius 25. A németalföldi templomokban tegnap kihirdették, hogy a búr megbizottak kérésére jövő vasárnap a béke helyreállításáért fognak imádkozni. (M. T. I.)

Lázadás Kinában.

Peking, márczius 25. Egy ma közzétett rendelet szerint Honnan tartomány déli részében lázadás ütött ki. Tizennégy bennszü-
lött keresztényt meggyilkoltak. A tartomány kormányzója azt mondja, hogy a lázadást a kártérítési összeg fedezésére szolgáló adók behajtása idézte elő.

KOZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1902. márcz. hó 25-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 17.40—17.—. Kétszeres buza 13.60—13.—. Rozs 13.50—13.—. Arpa 11.60—11.—. Zab 14.—.—13.20. Tengeri: 9.60.—9.20. Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 15.50. Köleskása 23.50. Burgonya 6.—. 100 kiló lángliszt

29.60. zsemlyeliszt 29.20. fehérkenyér liszt 28.40, barnakenyér liszt 26.—. széna fuvarral 5.60, szalma 1.20 Szalonna 104.—, 6 kiló zsup-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —12. 1 köbm. bükfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahús —.96, öntött gyertya —.84, Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.72. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kőszó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 68.—, szappan 48.—, mosott birka gyapja —.—. magyar gyapja —.—. Egy hektoliter óbor 66.—, új bor 38.—, mész 1.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—. kendermag 25.—. köles —.—. repce —.—, dió 44.—, inogyoró —.—, aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 24, szalona 1.12, sertéshús 1.04, juh-hús 68, veres hagyma 20, fog hagyma 64, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 22. Egy liter kőolaj 44, mm. büköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marhaártáblázat 1902. márczius hó 25-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 620—720, egy pár másodrendű jármás ökör 520—600, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—500, 1 drb fejős tehén 110—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 170—290. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180, 1 drb. veres borju 24—48, 1 drb. fél éves borju 38—60, 1 drb egy éves borju 46—76, két éves borju 70—190. 1 drb hizott sertés 84—90, 1 pár fél éves 32—40, 1 pár egy éves sertés 48—74, 1 pár két éves sertés 78—126. 1 drb igás ló 160—240, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36. 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1902. évi márcz. hó 25-ről. Tiszta buza körülbelül 300 hltr, kétszeres buza 60 hltr, rozs 140 hltr, arpa 40 hkl, zab 110 hltr, tengeri 170 hltr, burgonya 300, hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 65 drb, félhizott 110, sovány 130, süldő 600, malacz 340, hizott marha 32, jármos ökör 300, fejős tehén 200, borju 180, bivaly 4, juh és kecske 140, ló 431.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 26.

Osztrák hitel	— — — — —	625.50
Magyar hitel	— — — — —	629.50
Allamvasut	— — — — —	624.50
Rimamurányi	— — — — —	416.—
Magyar jelkölög	— — — — —	488.—
Saigótárjáni	— — — — —	— — —
Wagon-kölcsön	— — — — —	— — —

Határidők.

Budapest, márczius 26.

Buza októberre	— — — — —	7.84
Buza ápriliara	— — — — —	8.80
Tengeri	— — — — —	5.14
Rozs okt.	— — — — —	6.69
Zab ápr.	— — — — —	6.93
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	— — —

Hivatalos Arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. márczius 26-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	119.85
Magyar koronajárdék	— — — — —	97.55
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	— — — — —	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10%	— — — — —	100.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	— — — — —	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	97.35
Belvárosi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.65
Hörvath-aztáronföldterhermentesítési kötvény	— — — — —	96.50
Magyar nyerecmény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	201.—
Tiszasabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	164.—
Osztrák járdékpapírban	— — — — —	101.40
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	101.25
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	121.—
Osztrák korona járdék	— — — — —	58.90
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	153.—
Osztrák magyar bank részvény	— — — — —	16.10
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	710.50
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	696.—
Párisi vista	— — — — —	95.47
30 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	19.11
Németbirodalmi márka	— — — — —	117.30
London vista	— — — — —	240.20
30 márkás arany	— — — — —	28.45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Lapunk kiadóhivatala utján megrendelhető csekély havi részletfizetés mellett.

Franklin Társulat kiadása

MAGYAR REMEKIRÓK

A magyar irodalom főbb művei.

Csakis a Franklin-féle **MAGYAR REMEKIRÓK** gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.

Minden remekiró munkáit egy kiváló magyar író látja el bevezető méltatással és életrajzzal.

KEDVEZMÉNY A MAGYAR REMEKIRÓK MEGRENDELŐINEK.

Shakspere, Petőfi, Arany, Vörösmarty stb. fordításában s mint ilyen, méltó kiegészítője a Magyar Remekirók-nak

A Magyar Remekirók első 5 kötete (I. sor.) már megjelent; félévenként jelenik meg egy-egy ötkötetes sorozat.

A Magyar Remekirók 3 koronás (Shakspere színművel együtt 4 koronás) havi részletfizetés mellett rendelhető meg a Rendelő-lap utján, mely kivágandó és megfelelően kitöltve beküldendő a „TISZANTUL“ kiadóhivatalához.

Ezekon kívül benn lesznek a **MAGYAR REMEKIRÓK** könyvtárában: Balassa Bálint, Berzsenyi Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br., Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gvadányi József, Kármán József, Kazinczy F., Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchenyi István gr., Teleki László gr., Zrinyi Miklós, Népies Lyra, Népballadák, Kuruczoköltészet.

RENDELŐ-LAP.

A »TISZANTUL« kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

- a) A »Magyar Remekirókat« 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
- b) A »Magyar Remekirókat« és Shakspere műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 korona utánvétellel.
- c) A »Magyar Remekirókat« és Shakspere műveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben.
- d) A »Magyar Remekirókat« Shakspere nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A gyűjtemény első sorozata megjelent, félévenként jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál Budapesten fizetendők mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatólagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárat s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a portóköltség hozzászámítása mellett, postai megbízással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékessé válik. A vételár első részlete az első szállításkor utánvétetik.

Lakás és kelet:

Név és állás:

Olvasható aláírást kérünk.

A nem kivárt műveket törölték

NYILTTÉR.

Bárány Dezső

utóda

egyedül speciálista

hegedű és vonókészítő

Saját készítményű hegedűim!

Olasz és német hangversenyhúrok.

Mindennemű hangszerek nagy raktára Nagyvárad, Fő-utca és Széchenyi-tér sarok
(Rimanóczy-ház.)

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvételnek

a legjutányosabb árban e lap

kiadóhivatalában**Böjti és Husvétai áruk.**

Dió papirhéju	1 kiló	20	krajczár.
Mák darálva	1 »	40	»
Tőkehal (Stokfisch) áztatott	1 » 1 for.	20	»

Továbbá mindenféle füstölt és Páczolt halak

Sódar prágai 3 kilós daraboktól feljebb

végül Husvétai csukortojások és Bonbonierek a legelőnyösebben beszerezhetők

93.

Kádár János,

fűszer és csemege üzletében.

A husvétai ünnepekre.

Kitünő saját termelésű

BOROK

kaphatók literenként kimérve

STETTNER ISTVÁNbortermelő borkiállításában Bémer-tér, Rót-ház.
A borok valódiságáért, mivel saját termésűek, a felelősséget elvállalom.

Uj bor	30 kr.	lit. kimérve
Ó bor	36 kr.	
Risling 9 éves	50 kr.	
Ó vörös	50 kr.	
Muskutály	80 kr.	
Édes úrmős	70 kr.	

A 9 éves Risling és az ó vörös bort (mint gyógybort betegeknek) is ajánlom.

Szőlőtelepemen készült I. osztályu

Riparia portalisra (Gloira de Montpellier) oltott 4000 drb gyökeres fás oltványt borfajt ezrenként 70 frtért és 6000 drb sima zöldoltványt ezrenként 50 frtért megvételre ajánlok.

Továbbá világhírű spanyol, francia, angol és görög csemege szőlőfajokból 3000 drb gyökeres fás százanként 120 frt, 6000 drb sima zöld, százanként 80 frt.

Felelőség mellett.

Kiváló tisztelettel

Stettner István.

NEM LEHET

a nagyközönség bizalmát nagyhangú kiáltványokkal meghódítani, csupán szolid és becsületes törekvés az, melyet az honorál.

Szives tudomás vétel végett

tisztelettel közlöm mélyen tisztelt vevőimmel s a n. é. fogyasztó közönséggel, hogy bevásárló utamból visszatérve, a már amugy is dus választéku raktáramat óriási mennyiségű belföldi, valamint külföldi, angol és skót szövetekkel szereltem fel és ennél fogva módját ejtém annak, hogy minden genréü kívánalomnak a legnagyobb mérvben is megfeleljek.

— Kimenő öltönyökre —

valódi gácsi, angol és skót szövetek, piquett és divat mellényekre valódi francia kelmék állanak a n. é. közönség rendelkezésére.

— Női angol kelmék —

felöltők, kosztümök, spenczerek részére. Szabókellékek és bélésárak. Rumburgi czérna vásznak stb. stb.

Papi reverendákra kiválóan alkalmas ALAPIN SZÖVETEK dus választékban.

Szives látogatást kér

TESZLER SIMON,

Zöldfa-utca 33. sz.

TELEFON 403.

TELEPHON.

HERCZEGH GYULA

TELEPHON.

rövidáru és férfi-divat üzlete

Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz.

Van szerencsém a n. érdemű közönség tudomására juttatni, miszerint a Kunz József és Társa urak üzletének egy részét:

a rövidáru és férfi divat-osztályt

átvettem s azt a legújabb, legjobb és legszebb árukkal ujonnan berendeztem és saját bejegyzett czégem alatt tovább vezetem.

Nagy választéku áruim közül a következőket emelem ki. csipkék, szalagok, himzések, pamutok, bélésárak és szabókellékek és egyéb rövidáru cikkek. Nagy választék: nyakkendőkből, továbbá legyezők, illatszerek a legjobb minőségű és divatos férfi ingek, gallérok és kézelők, kézelő-gombok, nyakkendő-tűk és különféle férfi divatcikkek és női diszkellékek.

Főtörekvésem leendő előzékeny, pontos kiszolgálás,

— jutányos szabott árak —

és jó árak által a n. é. közönség szives pártfogását kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

HERCZEGH GYULA.

Értesítés.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a **közel száz év óta fennálló**

sütő üzletünkben

a bekövetkező

husvéti ünnepekre

a legkitünőbb és a legfinomabb minőségű

diós, mákos patkók (kifli) és fonott kalácsok

megrendelhetők.

A diós és mákos patkók darabonként 1 koronától 1 kor. 20 fillérig; a fonott kalácsok pedig 60 fillértől 1 kor. 20 fillérig készíttetnek.

119

Kiváló tisztelettel

özv. Fuszek Ágostonné és fiai,
Teleky-utca 20. szám.

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, férfi és női fehérneműek és szőnyeg-üzlete.
Nagyvárad, Szent László-tér, kishídfő.

A legjobb minőségű **valódi rumburgi**, ugyszintén **valódi Creas, irhoni, hollandi és fehérített tiszta vásznak egyedüli állandó nagy raktára.**

Valódi SCHROLL-féle CHIFFONOK és mindennemű **pamutvásznak legnagyobb választékban.**

Menyasszonyi kelengyék és ujszülött fehérneműek
legmegbízhatóbb beszerzési helye.

Férfi és női fehérneműek vállalata mértékszerű elkészítésre **teljes felelősség mellett.**

Házi készítésű Paplan és Matraczok!

Szőnyegek, szövet- és csipkefüggönyök, ugyszintén butorszövetek, ágy- és asztal-terítők és egyéb lakásberendezési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása!

Szolid szabott árak. Pontos kiszolgálás!

Női ruha szövetekből
dus választék.

Szenzáceziós ujtítás!

Vászon és fehérneműek-
ből nagy raktár.

Ingyen! életnagyságu fénykép! Ingyen!

Minden vevőnek, a ki 10 frt értékűt vásárol, bármely átadott fénykép után egy **életnagyságu** 60 cm. magas művésziesen kiállított hű fényképet készít **teljesen ingyen** még akkor is, ha a bevásárlás apróbb részletekben történik.

Csupán díszes keretért (passe parton) önköltségemet 1 frt 50 krt számítok fel. Ezen életnagyságu **ingyen fényképet** magát sem képes a világ egy műintézete sem 10 frton alul elkészíteni.

Minden vevőnek, még a legkisebb bevásárlásnál is pénziáram egy fénykép bontt szolgáltat ki, melyen a bevásárlási összeg nyugtázva lesz. A midőn ezen részletekben vásárolt összeg 10 forintot tesz ki: vagy 10 forint értékűt egyszerre vásárol, az ingyen fényképre jogosan igényt tarthat.

Tehát önként érthető, hogy minden további 10 frt értékű vásárlás egy-egy ingyen fényképre jogosít.

Életnagyságu fényképek kivitele üzletünkben láthatók.

Amerikai áruház, Nagyvárad, Fő-utca (Olaszi), Bazár (színház) épület.

Női Blousokból dus
választék

Telefon 372. szám.

Női ruhákat és Blousokat
mérték után is készítünk

Legmegbízhatóbb vetőmagvak.

A tisztelt gazdaközönség szives figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **MAUTHNER ÖDÖN** budapesti mag nagykereskedő cégtől mindennemű legbiztosabb, fajazonos és csiraképes

gazdasági-, vetemény- és virágmagvak

beérkeztek és azokat bármily mennyiségben, a legelőnyösebb napi árban árusítom.

Az állami magvizsgáló állomás zárjeggyel ellátott, hivatalosan plombozott, arankamentes, valódi provence i, **olasz és magyar luczerna, styriai vörös lóhere, valódi oberdorfi és eckendorfi mamuth és buczok-répa magvak**, a legszebb pázsitnak való **skót és francia lómag-keverék** és angol perje. Továbbá mindennemű legszebb és legmegbízhatóbb faj **gyümölcs és virágmagvak**. — Nagy raktárt tartok mindenféle gazdasági cikkekkel u. m.:

Vasgálicz, kékkő, szóda, raffia-háncs, ojtóviasz, ojtógyapot, azurin, gépolaj, Creolin, Carbol, Carboleum stb.

Csomagolás ingyen.

Telefon szám: 120.

Kiváló tisztelettel

Hj. Popper József,

Nagyvárad, Fő-utca.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Mindennemű bőjti árak nagy választékban.

Prágai sonka, friss conservált halak és sajtok.

FLEGMANN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér.

Megérkeztek!

a legdivatosabb kész női felöltők, fekete és színes ruhaszövetek, legizlésebb fekete és színes selymek, valódi francia mosókelmék, gyönyörű diszkellékek rengeteg választékban, selyem és más divat-blousok és juponok. — Állandó raktár legjobb gyártmányu vászon és asztalneműekben, — egész menyasszonyi kelengyék 500—6000 koronáig.

ÜZLETI ELV

szigorú szoliditás, pontos előzékeny kiszolgálás, minden darab árun a »szabott ár« számokban kiírva.

Fekete szövetekből a magas klérus számára állandó raktár.

A midőn a n. érdemű közönségnek becses tudomására hozom, hogy

Fő-ticzán, a Nyiry-házban levő férfi-szabó üzletemet

most ujonnan rendeztem be a legszebb és legjobb **bel- és külföldi szövetekkel,**

nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy eddigi t. megrendelőimnek pártolá-sáért köszönetemet kifejezzem; egyuttal kérve továbbra is a szíves támoga-tásukat, melyet igyekezni fogok kiérdemelni az által, hogy csak a legjobb anyagból és legújabb szabás szerint készült ruhákkal, **szolid árak** mellett fogom a n. érdemű közönséget kiszolgálni.

Tisztelettel
Fudally Bálint,
férfi-szabó.

Fekete szövetekből a magas klérus számára állandó raktár.

Darvassy Károly
cipész,
Nagyvárad, N.-Teleky-utca 422. sz.
(Weisz Károly-féle ház).

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni a mai kor minden igényeit kielégítő **úri és női**

cipész-üzletemre,

hol minden e szakmába vágó munkák a leg-
lelkiismeretesebben és mindenkor a m. t. közön-
séget teljesen kielégítőleg készítettnek.
Mindennemű hibás lábakra a legkényel-
mesebb cipők állíttatnak elő.
Megrendelések gyorsan és pontosan esz-
közöltetnek.
Vidéki megrendeléseknél egy pár viselt
kényelmes cipő felküldése elegendő.

100 Tisztelettel
Darvassy Károly,
cipész.

GYÁR:
Kórház-utca.

INCZE LAJOS ÉS TÁRSA
aszfalt és cement áruk gyára.

IRODA:
Pável-utca.

Ajánlja saját készítményü aszfalt fedéllemezek, aszfalt elszigetelő lemezek és mindennemű
betoncsövek és cementlapjait többféle színben.

116.

Elvállal mindenféle aszfaltozási és betonmunkákat a legjutányosabb árak mellett.

Nyitottak a Szent László-székházban Nagyváradon.